

NOORS VARKEN, BETER VARKEN?

De European Pig Producers kozen het Noorse Stavanger als uitvalsbasis voor hun jaarlijkse congres. Noorwegen wordt vaak als voorbeeld aangehaald voor onze landbouwers, maar de economische situatie verschilt er fundamenteel van die in de Europese Unie.

– Nele Kempeneers

Met slechts 3% van de oppervlakte die vruchtbaar genoeg is om aan akkerbouw te doen, bevindt Noorwegen zich niet in een ideale positie om een sterke landbouwsector uit te bouwen. Het land gaat dan ook creatief om met zijn andere troeven. De viskwekerij (zalm en forel) is een industrie die steeds belangrijker wordt. Na olie en gas is vis het grootste exportproduct van Noorwegen. Ook de houthandel draait op volle toeren. (Naald)bossen zijn er voor twee derde in handen van landbouwers en worden meestal geëxploiteerd in combinatie met een landbouwbedrijf. Om het beste te maken van de schaarse landbouwgrond, zette de Noorse overheid een sterk gereguleerd systeem op poten. Vruchtbare grond mag enkel gebruikt worden voor akkerbouw, en veeteelt wordt gestimuleerd in schrale, noordelijke gebieden. De veehouderij wordt er zwaar gesubsidieerd en is daardoor toch nog rendabel. Men wil de verschillende

landbouwsectoren graag zo goed mogelijk verdelen over het land, wat resulteert in zeer hoge premies voor veehouders die in het hoge noorden gevestigd zijn.

.....
In Noorwegen mag elke varkenshouder jaarlijks maximaal 2100 vleesvarkens produceren.
 .....

Een geval apart

Doordat Noorwegen geen lid is van de Europese Unie kan men de prijzen kunstmatig hoog houden en de primaire sector over het algemeen van een goed inkomen voorzien. Aan die zware subsidiëring van de landbouwsector hangt voor de landbouwer wel een prijskaartje vast. Er worden strenge eisen gesteld op het vlak

van dierenwelzijn, ecologie en vooral productieomvang. Voor de varkenshouderij betekent dat concreet dat elke varkenshouder gebonden is aan een maximaal aantal zeugen van 105 per bedrijf. Jaarlijks mag elke varkenshouder er maximaal 2100 vleesvarkens produceren. Deze voorwaarden worden niet eenzijdig opgesteld. Jaarlijkse onderhandelingen tussen overheid en landbouwcoöperaties moeten zorgen voor een algemeen gedragen overeenkomst. Er wordt een richtprijs afgesproken aan de hand van de te voorspellen kosten voor de landbouwers. Op die manier zijn grote winstmarges niet aan de orde, maar het prijsrisico valt wel weg. Noorwegen heeft een sterke traditie van coöperaties, die ook als een merk in de supermarkt liggen en zo zeer herkenbaar zijn voor de consument.

Te beschermend?

De 250 aanwezige leden en sympathisanten van de European Pig Producers

hadden gemengde gevoelens bij de voorstelling van de economische situatie in Noorwegen. Velen van hen zijn zeer ondernemend van aard, en bestempelden de Noorse beschermde markt als te protectionistisch en niet flexibel. Aan de andere kant stimuleert de productielimiet de landbouwer wel om het beste te halen uit zijn beperkte middelen. De ziektedruk is er erg laag, net als het antibioticagebruik. Dat is onder meer te danken aan een grotere oppervlakte per dier. Dit verklaart meteen waarom er in Noorwegen nooit staarten gecoupeerd worden, zelfs vroeger niet. Ook de fokkerij staat er op een zeer hoog niveau en investeert sterk in onderzoek.

Mede-eigenaar van heel de keten

Harald Bøhnsdalen, varkenshouder in de buurt van Oslo, was aanwezig op het congres om zijn bedrijf voor te stellen. Hij runt een familiebedrijf dat opgericht werd in 1886 en houdt er 140 TopigsNorsvinlandraszeugen. Hij mocht het maximale aantal zeugen overschrijden omdat de oude kippenstal vervangen werd door een varkensstal. Hij werkt volgens een drie-wekensysteem en verkoopt jaarlijks 1000 biggen als ze 28 kg wegen en 1600 vleesvarkens voor de slacht. Daarnaast verbouwt hij tarwe, gerst en rapen op 125 ha landbouwgrond. Harald is, net als zijn collega's, lid en dus eigenaar van verschillende coöperaties in de keten. Zowel het geneticabedrijf (TopigsNorsvin), de voederfabrikant (Felleskjøpet), het slachthuis (Nortura) en de vleesverwerkende fabrikant (Gilde, merknaam van Nortura) zijn in handen van de veehouders. Om de ecologische voetafdruk van zijn bedrijf zo klein mogelijk te houden, voedert Harald zijn varkens onder andere zure melk, een afvalproduct van een nabijgelegen melkveebedrijf. Verder wordt er bijna enkel met brijvoeder gewerkt.

Diercomfort op de eerste plaats

Zoals gezegd ligt de Noorse lat op het vlak van dierenwelzijn heel hoog. Harald past al sinds 1989 groepshuisvesting toe voor zeugen en gelten. Deze worden van elkaar gescheiden, waarbij de zeugen in een stal met stro worden ondergebracht. Dit verhoogt het comfort voor gezonde dieren, maar zeugen met pootproblemen ondervinden wel moeilijkheden door het stro, stelt Harald. Gelten zitten op een gewone betonnen vloer; maar ze krijgen wel wat stro om mee te spelen. Sinds 2000 worden zeugen met biggen niet

1 De Bøhnsdalen-boerderij in Leirsund, Noorwegen. 2 Zeugen in de kraamsstal worden niet meer vastgezet. 3 In Noorwegen is staartcouperen nooit aan de orde geweest.

meer vastgezet. Voor 'moeilijke' zeugen is het wel toegelaten om hen maximaal zeven dagen vast te zetten. Selecteren op zeer goede moeders die weinig biggen doodliggen, is dus heel belangrijk. Momenteel ligt de mortaliteit tot aan het spenen in Haralds bedrijf rond de 3%. De kraambox moet volgens Noorse normen 6 m² groot zijn, zodat de zeug haar natuurlijke gedrag kan vertonen. De biggen moeten ook allemaal tegelijk op de vaste vloer kunnen liggen. Voor de zeug werpt moet er nestmateriaal aanwezig zijn. Een zeug op het bedrijf van Harald werpt jaarlijks gemiddeld 2,3 nesten. Het gemiddelde aantal gespeende biggen per nest is 12,7, op een gewicht van zo'n 10,5 kg.

Tevreden over immunocastratie

Staartcouperen was in Noorwegen nooit toegelaten en vormt er ook geen al te groot probleem. Reden daarvoor is de ruimte die de dieren er krijgen, en de strenge regels rond optimale ventilatie en

temperatuur. De minimumoppervlakte per dier in de vleesvarkensstal is 0,8 m² en vanaf 110 kg moet er 1 m² voorzien worden per dier. Kettingen om in te bijten zijn ook standaard voorzien in de boxen. Toch is het niet zo dat staartbijten in Noorwegen ongezien is. Het wordt in zo'n 1% van de geleverde dieren opgemerkt aan de slachtlijn. Drie jaar geleden stopte Harald met het castreren van de jonge beertjes en stapte hij over op immunocastratie. Door in te enten met Improvac wordt berengneur en ongewenst gedrag vermeden, zonder een chirurgische ingreep. "De voederconversie bij de baren is erdoor verbeterd, net als het vleespercentage", zegt Harald. "Ze eten minder dan de zeugen maar groeien even snel. Ik ben hier enorm tevreden over." ■